

Vnitřní směrnice č. 51 Odborného učiliště, Křenovice 8		
Prevence šikany		
Č.j.: OUKR/1011/2013	Spis. sk.: 1.4. A10	V Křenovicích dne 4. července 2013
Působnost		Pedagogičtí zaměstnanci školy
Zpracoval: Mgr. Josef Plesník		Účinnost od 1. srpna 2013

Při provádění novelizací jsou doplněny nové články, popř. měněny články a nahrazeny platným zněním.

Ředitel školy jako statutární orgán vydává v souladu s ustanovením § 165 odst. 1a) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) tuto vnitřní směrnici Odborného učiliště, Křenovice 8.

Směrnice je zpracována podle Metodického pokynu MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, č.j. MŠMT- 22294/2013-1 a upravena podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 s účinností k 1.11.2010 (dále jen „Metodické doporučení“ – závazné jen pro školy zřízené MŠMT).

Obsah předpisu:

[Čl. 1 Charakteristika šikanování](#)

[Čl. 2 Projevy šikany](#)

[Čl. 3 Odpovědnost školy](#)

[Čl. 4 Škola v prevenci šikanování](#)

[Čl. 5 Program proti šikanování](#)

[Čl. 6 Postupy řešení šikanování](#)

[Čl. 7 Výchovná opatření](#)

[Čl. 8 Spolupráce s rodiči](#)

[Čl. 9 Spolupráce se specializovanými institucemi](#)

[Čl. 10 Krizová telefonní linka](#)

[Čl. 11 Kontrola školy ze strany ČŠI a zřizovatele](#)

[Čl. 12 Závěrečná ustanovení](#)

Čl. 1 Charakteristika šikanování

- 1) Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.
- 2) Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost (podrobněji viz metodické doporučení).
- 3) Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepřijemnost útoku, samoučelnost agrese.

- 4) Za šikanování se nepovažuje šikádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.
- 5) Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.
- 6) Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing.
- 7) Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Všechny školy a školská zařízení mají povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Čl. 2 Projevy šikany

- 1) Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:
 - a) **Verbální šikana**, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana).
 - b) **Fyzická šikana**, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
 - c) **Smíšená šikana**, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).
 - d) **Kyberšikana** (kybernetická šikana, počítačová šikana či cyberbullying) je druh šikany, který využívá elektronické prostředky jako jsou mobilní telefony, e-maily, pagery, internet, blogy apod.)
- 2) Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodu je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany (viz Příloha 1).
- 3) Při vlastní diagnostice šikany je třeba zkoumat tento fenomén ze tří praktických pohledů - jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině.

Čl. 3 Odpovědnost školy

- 1) Škola má jednoznačnou odpovědnost za žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.
- 2) Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:
 - a) dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
 - b) dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem

- rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikánováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;
- c) škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů);
 - d) v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.
- 3) Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), může šikánování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen „trestných činů“). Proviněním se rozumí trestný čin spáchaný mladistvým - § 6 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže): vydírání § 175 TZ, omezování osobní svobody § 171 TZ, zbavení osobní svobody § 170 TZ, útisku § 177 TZ, těžkého ublížení na zdraví podle § 145, ublížení na zdraví § 146 TZ, § 146a TZ, vraždy § 140 TZ, loupeže § 173 TZ, krádeže § 205 TZ, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 TZ, poškození cizí věci § 228 TZ, znásilnění § 185 TZ, kuplířství § 189 TZ, pohlavního zneužití § 187 TZ, apod. + nebezpečné vyhrožování § 353 TZ, nebezpečné pronásledování § 354 TZ, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení § 149 TZ.
- 4) Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně:
Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů:
- a) nebezpečné pronásledování (stalking, § 354 TZ) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;
 - b) účast na sebevraždě (§ 144 TZ) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě;
 - c) porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ) – např. „odposlech“ odesílaného e-mailu;
 - d) porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti;
 - e) pomluva (§ 184 TZ) – např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť.
- 5) Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikánování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§ 367 TZ). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřívání (§ 366 TZ) či schvalování trestného činu (§ 365 TZ), v krajním případě i podněcování (§ 364 TZ).

Čl. 4 Škola v prevenci šikánování

- 1) Školní program proti šikánování je nejúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikánování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.
- 2) Každá škola vytváří vlastní školní program proti šikánování.
- 3) Školní program proti šikánování je klíčovou součástí Minimálního preventivního programu (dále též „MPP“).
- 4) Bezpečnost žáků vyžaduje vždy splnění minimálních požadavků na řešení šikany.
- 5) Aby škola mohla účinně a bezpečně zastavit již existující šikánování, měla by plnit tyto požadavky:

- a) ředitel školy je orientován v metodice, organizaci a právní problematice šikanování. Je to základní předpoklad, aby mohl vytvořit příznivé podmínky pro vyškoleného odborníka na řešení šikany a inicioval rozvíjení školního programu proti šikanování;
- b) škola má vyškoleného alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (zpravidla školní metodik prevence, dle vyhlášky č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.). Pracovník pověřený řešením umí kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany a rozhodnout, zda řešení zvládne škola sama nebo zda si povolá odborníka. Příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb. stanovuje kompetence školních poradenských pracovníků, tj. školního metodika prevence, výchovného poradce, příp. školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga a také kompetence školských poradenských zařízení – pedagogicko-psychologické poradny (dále jen „PPP“), střediska výchovné péče (dále jen „SVP“) aj.);
- c) škola spolupracuje s PPP, SVP a dalšími organizacemi a institucemi při řešení pokročilých a neobvyklých šikan, které sama nezvládne;
- d) škola aktivně spolupracuje s rodiči na ochraně dětí a žáků před šikanou. Vhodný způsob je seznámení rodičů s nekompromisním bojem školy proti šikanování, například na webových stránkách, v informativním letáku o škole a na třídních schůzkách (viz Příloha 3);
- e) škola má ve školním řádu:
 - zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k tomuto závažnému porušení školního řádu (podrobněji viz Příloha 4);
 - zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Součástí tohoto textu je i stanovení kázeňských opatření při nedodržování těchto pravidel (viz Příloha 4).
- f) ředitel školy zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole před vyučováním a o přestávkách, na vytípaných rizikových místech v prostorách školy;
- g) škola má zpracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogů, zejména pracovníka pověřeného řešením šikany (zpravidla školního metodika prevence) a třídních učitelů v prevenci šikanování.

Čl. 5 Program proti šikanování

- 1) Škola má vytvořený vlastní Program proti šikanování, který je součástí Minimálního preventivního programu.
- 2) Na tvorbě a realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy, koordinace jeho tvorby patří ke standardní činnosti školního metodika prevence. Ten podle potřeby spolupracuje s metodikem prevence v PPP. Za realizaci a hodnocení programu je odpovědný ředitel školy.
- 3) Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne.
- 4) Hlavní součástí programu je krizový plán, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Jednoznačně z něj plynou kompetence jednotlivých osob a specifický postup a způsob řešení. Konkrétně jsou rozpracovány dva typy scénářů:
 - a) První zahrnuje situace, které škola zvládne řešit vlastními silami. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stádia šikanování a rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování.
 - b) Druhý zahrnuje situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi (viz čl. 9) a policií. Sem patří řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti.
- 5) S krizovým plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni žáci a jejich zákonní zástupci.

Čl. 6 Postupy řešení šikanování

- 1) Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.
- 2) Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování. Jednotlivá stadia jsou blíže popsána v příloze č. 2 *Stadia šikanování*.
- 3) Metody vyšetřování šikanování:
 - A) Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto pěti krocích:
 - a) Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
 - b) Nalezení vhodných svědků.
 - c) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
 - d) Zajištění ochrany obětem.
 - e) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
 - B) Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:
 - a) Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
 - b) Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
 - c) Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
 - d) Pokračující pomoc a podpora oběti.
 - e) Nahlášení policii.
 - f) Vlastní vyšetřování.
- 4) V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.
- 5) Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s informací MŠMT ČR č.j.: 25 884/2003-24 *Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané* – směrnice ředitele školy č. 30.
- 6) V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Čl. 7 Výchovná opatření

- 1) Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.
- 2) Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:
 - a) Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížený stupeň z chování.
 - b) Podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy.
- 3) Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).
- 4) V mimořádných případech se užijí další opatření:

- a) Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- b) Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Čl. 8 Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Čl. 9 Spolupráce se specializovanými institucemi

- 1) Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce s dalšími institucemi a orgány, zejména:
 - v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
 - v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
 - v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou),
 - případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany
 - centrum prevence rizikové virtuální komunikace PdF UP
 - projekt E-Bezpečí
 - národní centrum bezpečného internetu (SaferInternet)
 - projekt Minimalizace šikany
- 2) Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- 3) Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Čl. 10 Krizová telefonní linka

- 1) Krizová telefonní linka IPPP ČR je určena pro poskytování telefonické intervence především při řešení akutních případů šikany, ale i v dalších krizových situacích (týrání a zneužívání, závislostní chování atd.). Krizová linka je určena zejména pedagogům ve školách, kteří šikanu a další krizové situace řeší, mohou se na ní obracet ale i žáci a rodiče. Pracovníci linky budou pomoc poskytovat, ale také zprostředkovávat. Linka funguje denně od 8 hodin do 18 hodin.
- 2) Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: **286 881 059**
- 3) Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: **774 089 181 mobil**

Čl. 11 Kontrola školy ze strany ČŠI a zřizovatele

- 1) V případech podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně školního metodika prevence či výchovného poradce, je zcela na místě obrátit se na ředitele školy.
- 2) Pokud se však projeví nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost na školu České školní inspekci (dále jen „ČŠI“). Stížnost podaná písemně, osobně nebo v elektronické podobě se přijímá na všech pracovištích ČŠI.
- 3) Stížnost je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI, samozřejmě lze podat stížnost i na ústředí tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. elektronicky na adresu posta@csicr.cz.
- 4) Při šetření zřizovatelem a ČŠI je potřeba, aby byl do týmu zařazen specialista na řešení šikany.
- 5) V případě šikany, která má charakter trestné činnosti, škola informuje Policii ČR nebo státní zastupitelství.
- 6) Současně v odůvodněných případech škola zajistí oběti šikanování pomoc psychologa, speciálního pedagoga (etopeda), popřípadě jiného specialisty.

Čl. 12 Závěrečná ustanovení

- 1) Uložení směrnice v archivu školy se řídí Skartačním řádem školy.
- 2) Zrušuje se předchozí znění této směrnice č.j. OUKR/1369/2010 ze dne 01.11.2010. Uložení směrnice v archivu školy se řídí Skartačním řádem školy.

Směrnice nabývá účinnosti dne 1.8.2013

Přílohy:

- Č. 1 – Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování
- Č. 2 – Stadia šikanování
- Č. 3 – Doporučená literatura
- Č. 4 – Konkrétní příklady šikanování
- Č. 5 – Informační leták
- Č. 6 – Kyberšikana
- Č. 7 – Informační letáky k rizikovým projevům chování v kyberprostoru
- Č. 8 – Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 s účinností k 1.11.2010

Internetové odkazy:

- <http://www.e-bezpeci.cz>
- <http://www.saferinternet.cz>
- <http://proti-sikane.saferinternet.cz>
- <http://www.minimalizacesikany.cz>
- <http://www.poradenskecentrum.cz/sikana.html>
- <http://www.sikana.cz>
- <http://www.sikana.org>
- <http://www.internethelpline.cz>
- <http://www.lupa.cz>

<http://www.zive.cz>

<http://www.hoax.cz>

www.sikana.org

www.internetporadna.cz

www.linkabezpeci.cz

www.amnesty.cz

V Křenovicích dne 4.7.2013

Mgr. Josef Plesník
ředitel školy